

Správy – Reports

„Lesníctvo a klimatická zmena“ v rámci 14. zasadnutia Konferencie strán k Rámcovému dohovoru OSN o klimatickej zmene – COP 14

V Poľskej republike (Poznani) sa v dňoch od 1. do 12. decembra 2008 uskutočnili tieto rokovania 14. zasadnutie Konferencie strán k Rámcovému dohovoru OSN o klimatickej zmene a 4. zasadnutie Konferencie strán Kjótskeho protokolu (KP) – COP 14. Za NLC sa rokovaní zúčastnil Ing. Martin Moravčík, CSc., ktorý sledoval agendu súvisiacu s lesníctvom v rámci zasadnutí jednotlivých orgánov COP 14, najmä AWG-KP 6 (šieste zasadnutie ad hoc pracovnej skupiny pre ďalšie záväzky krajín prílohy 1 Kjótskeho protokolu), AWG-LCA 4 (štvrťé zasadnutie ad hoc pracovnej skupiny pre akcie dlhodobej spolupráce), SBI 29 (29. zasadnutie podporného orgánu pre implementáciu), SBSTA 29 (29. zasadnutie podporného orgánu pre vedeckú a technickú pomoc), ako aj ďalšie vybrané podujatia (side events) Európskej únie (EÚ).

Zúčastňoval sa zasadnutí tých orgánov, pracovných skupín a podujatí, v ktorých sa podľa aktuálneho denného programu prerokovávali otázky súvisiace s rôznymi aspektmi lesov a lesníctva. Jednalo sa najmä o otázky využívania a zmien vo využívaní pôdy, adaptačných opatrení a finančných mechanizmov na uskutočňovanie opatrení súvisiacich s klimatickou zmenou. Z uvedených rokovaní vypracoval tento prehľad konštatovaní a záverov pre lesy, lesníctvo a opatrení na riešenie vzťahu medzi nimi a klimatickou zmenou.

Na zasadnutiach sa jednoznačne zdôrazňoval veľký význam lesných ekosystémov, ktoré okrem sekvencie uhlíka poskytujú široký rozsah tovarov a služieb. Uznala sa dôležitosť budovania na poznatkoch a skúsenostiach vyplývajúcich z trvalo udržateľného obhospodarovania lesov (TUOL). Došlo k zhode na týchto zásadných potrebách:

- Zahrnutie lesov v adaptačných a mitigačných

stratégiách; adaptačné a mitigačné ciele stanovené v oblasti klimatickej zmeny nebude možné zabezpečiť bez primeraného zahrnutia lesov.

- Vykonávanie naliehavých činností v lesoch by sa malo kombinovať s manažovaním rizík a poučením z chýb z predchádzajúcej snahy o zahrnutie lesov do globálneho klimatického režimu.
- Osobitnú pozornosť venovať procesu na dosiahnutie novej medzinárodnej dohody o lesoch, ktorá by mala zaistiť ich primerané zahrnutie v klimatickom režime a účasť občianskej spoločnosti.

Oblasti všeobecnej zhody/súhlasu:

- Lesy môžu poskytovať dôležité ekosystémové služby na znížovanie zraniteľnosti spoločnosti klimatickou zmenou; sú teda základným prvkom v širších adaptačných diskusiách a stratégiách. Klimatická zmena má však súčasne dopady na lesy a služby, ktoré ony poskytujú.
- Mitigačné a adaptačné opatrenia sú spojené; pritom diskusia o lesoch a klimatickej zmene sa neprimerane zameriava na mitigáciu. Adaptácii treba presadiť rovnocennú pozíciu.
- Adaptačné opatrenia založené na komplexných stratégiách TUOL s najväčšou pravdepodobnosťou vyhovujú potenciálnym budúcim klimatickým podmienkam. Adaptačné hospodárske opatrenia by mali zohľadňovať miestne podmienky a integrovať krajinné a ekosystémové prístupy, aby sa dosiahli väčšie sociálne a environmentálne úžitky.
- Účinné adaptačné politiky vyžadujú zlepšenú koordináciu medzi lesmi, poľnohospodárstvom

a ďalšími sektormi. Adaptácia lesov by sa mala primerane zahrnúť do širších spoločenských adaptačných programov.

- Adaptačné opatrenia a politiky by sa mali rozvíjať s účasťou miestnych komunít a ostatných stakeholderov. Tradičné hospodárske postupy sú dôležitým zdrojom informácií pre tvorbu adaptačných opatrení.
- Zahrnutie adaptácie do politik a činností TUOL si bude vyžadovať dodatočné financovanie, vrátane financovania z verejných zdrojov a prostredníctvom inovátnych mechanizmov, takých ako sú: platby za ekosystémové služby. Investície bude treba najmä na: výskum, zvyšovanie adaptačnej kapacity, realizáciu praktických adaptačných opatrení.
- Lesnícke adaptačné opatrenia treba integrovať do rozvojových programov, najmä programov rozvoja vidieka.
- Adaptačné opatrenia by mali ísť ďalej, než len po technické riešenia. Mali by sa dotýkať ľudských a inštitucionálnych dimenzií problému klimatickej zmeny.
- Treba rozvíjať mechanizmy znižovania emisií z odlesňovania a degradácie lesov (Reduction of Emission from Deforestation and Forest Degradation – REDD), najmä v rozvojových krajinách.
 - Vynechanie degradácie/znehodnocovania lesov by mohlo viesť k nezahrnutiu značného množstva emisií pochádzajúcich z lesov do celkových uhlíkových bilancií.
 - Systém monitoringu degradácie lesov, založený na diaľkovom prieskume Zeme, ktorý navrhlo Spoločenstvo je nákladovo efektívny; preto by vyjednávanie mali prejsť od metodologických otázok k riešeniu politických prístupov.
 - Obnova degradovaných lesov prispeje k zvýšeniu zásob uhlíka a ďalším úžitkom plynúcim z obnovených lesných ekosystémov a zlepšeného obhospodarovania pôvodne degradovaných lesov.
 - Významné medzinárodné iniciatívy v oblasti REDD-u, riadené Svetovou bankou a UN REDD, začínajú koordinovať svoje programy a aktivity v jednotlivých krajinách tak, aby budovali kapacity na implementáciu mechanizmov REDD. Budovanie kapacít, vzdelávanie a riadenie treba

zabezpečiť v najbližších 6–12 mesiacoch v krajinách, ktoré chcú v mechanizmoch REDD participovať už teraz.

- Pre implementáciu mechanizmov REDD je najvhodnejšia národná úroveň, na ktorej sa zabezpečia trvalé benefity. Globálna schéma REDD by mala byť dosť pružná, aby umožnila širokú účasť krajín s rôznymi národnými podmienkami. REDD mechanizmy by mali dbať na dodržiavanie zásad dobrého riadenia a rešpektovať medzinárodné dohovory týkajúce sa lesov a ľudí závislých na lesoch.
- Na rozbehnutie schémy REDD treba zabezpečiť financovanie z netrhových zdrojov, najmä na národnej úrovni v rozvojových krajinách. Ďalšie trhové zdroje sú nutné k plnej implementácii schémy (vrátane poplatkov za predaj emisných kreditov).
- REDD nie je komplexným nástrojom na riešenie všetkých problémov súvisiacich s emisiami skleníkových plynov zo zmien vo využívaní pôdy; tento proces však pokračuje a treba sa ďalej zaoberať otázkami lesníctva a využívania pôdy.

Oblasti, ktoré si vyžadujú budovanie všeobecnej zhody/súhlasu:

- Existuje zhoda o potrebe budovania adaptačných kapacít; menej jasné je, ako by sa toto mohlo dosiahnuť.
- Potrebná je harmonizácia definícií, vrátane degradácie lesa a TUOL na globálnej úrovni.
- Treba vytvoriť efektívne, spoločné a porovnateľné monitorovacie, reportovacie a overovacie systémy, ako aj systémy na zostavenie referenčných scenárov.
- Treba sa dohodnúť v akom rozsahu by sa mali do REDD schémy zahrnúť zalesňovanie znovu zalesňovanie a zvyšovanie zásob uhlíka.
- Treba sa dohodnúť na stupni v akom by sa mal REDD rozvinúť – s úzkym rámcom (aby uľahčil dohovor), alebo so širokým rámcom (aby pokryl celý rozsah možnosti zmierňovania dopadov zmien využívania pôdy, ktoré si vyžadujú aktivity).
- Finančné agentúry sa zaujímajú o problém globálneho trhu, financovania; treba viac informácií o riadení rizík v týchto oblastiach.

Oblasti, ktoré si vyžadujú ďalší výskum:

- Aké sú najvhodnejšie finančné mechanizmy na financovanie adaptačných opatrení súvisiacich s lesmi?
- Aké sociálne dopady a zraniteľnosti plynú z vplyvov klimatickej zmeny na environmentálne služby?
- Aké sú potenciálne pozitívne prínosy platieb za ekosystémové služby pre adaptačné opatrenia, a potenciálne nepriaznivé dopady na miestne komunity.
- Aké sú bezprostredné a dlhodobé dopady TUOL na zvyšovanie zásob uhlíka, najmä v degradovaných lesoch?
- Aké sú najvhodnejšie metódy a spôsoby na: evidenciu uhlíkových zásob, manažment projektov, rozdeľovanie nákladov a benefítu, zahrnutie zainteresovaných strán?
- Aké sú náklady na REDD v rôznych podmienkach využívania lesa, alternatívnych možnosti využitia pôdy a pri rôznych stratégiách, mechanizmoch, inštitúciách a pod.?

Martin MORAVČÍK
Národné lesnícke centrum
T. G. Masaryka 22
SK – 960 92 Zvolen